

Живою згадкою про старе русло р. Ірпінь є два озера по обидва боки КПП "Демидів". Подумки з'єднавши їх, можна уявити колишню велич і красу річки.

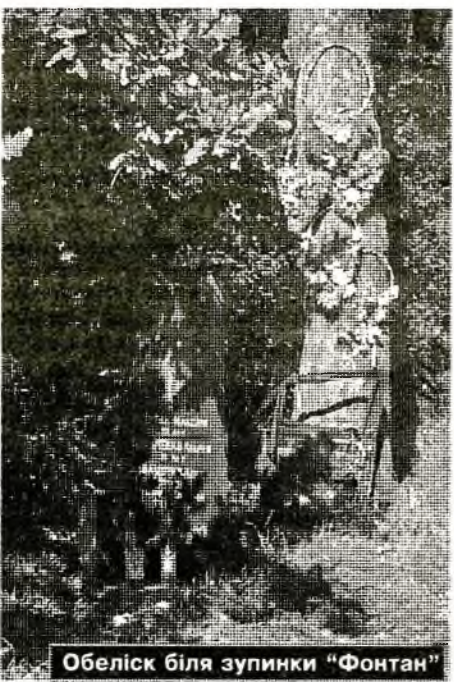
Микола ХРІЄНКО

НЕВДАЧА З МАЙОРОМ. НІЧ У ЛЮТІЖІ. ПОГОНЯ ХМЕЛЕВСЬКОГО...

Ця дорога в Чорнобиль, що багатьма обелісками на її узбіччях нагадує лінію фронту, давно притягувала мене до себе, як магніт.

За три з половиною роки, працюючи в різні періоди в газеті "Вісник Чорнобиля" та прес-агентстві Чорнобильської АЕС, я проїхав по цій дорозі з Києва у Зону і назад 89457 кілометрів. Крізь вікно автобуса я бачив сотні разів навколишні села, людей на подвір'ї, оті обеліски загиблим водіям, пасажиром та пішоходам, але нічого не знав про них. Мимоволі склалося враження, що я багато разів переглядаю крізь вікно автобуса кольоровий відеофільм, у якого вимкнено звук.

Щоб озвучити німий кінофільм, треба було пройти дорогу пішки, але різні причини вже кілька років не давали змоги відправитись у цю подорож.

Обеліск біля зупинки "Фонтан"

Ось, нарешті, розпрощавшись на майдані Незалежності з друзями-журналістами, я взяв курс на Чорнобиль (див. "ВЧ" № 27-28, 1997 р.). Через добрих дві години, виплутавшись, як риба із сітки, з підземних переходів і лабіринтів київських вулиць, я добіраюся до площі Шевченка. Проходжу ще пару кілометрів і отримую за це першу нагороду - свіже лісове повітря. Оглядаюся назад і величезне місто несамохіть асоціюється у мене з потужною газовою камерою просто неба, у якій люди щодня отруюють себе автомобільним і заводським чадом.

Що мені хочеться дослідити в цій пішій подорожі до Чорнобильської АЕС та до стін "саркофага"? Передусім хочеться відчути саму дорогу, яка, ніби пуповина, зв'язує три-мільйонний Київ і величезну Чорнобильську зону. Хочеться подивитися зблизька на ті обеліски, що стоять на узбіччях дороги, сфотографувати найцікавіші місця. Та найсильніше мене приваблюють майбутні зустрічі. Зокрема, мені хочеться дослідити особливості соціально-психологічного впливу наслідків Чорнобильської катастрофи на людей, які проживають уздовж траси Київ-Чорнобиль. Для цього я запланував поставити своїм майбутнім співрозмовникам такі запитання. Де і коли вас застала звістка про аварію на ЧАЕС? Що вам запам'яталося найсильніше в ті часи? Як вплинула атомна катастрофа на ваше особисте життя та на життя мешканців вашого села чи міста? Як ви ставитеся тепер до атомної енергетики України: чи повинні працювати наші АЕС, чи треба їх закрити? Десь у глибині душі я маю ще таємну надію і на цікаві пригоди, без яких, як правило, не обходяться далекі мандрівки.

Несподівано за автобусною зупинкою "Фонтан" мої роздуми перериваються трагічним видовищем: біля величезної сосни, на якій ударом автомашини обідрало кору, бачу погнуті сині дверці від "жигулів", біте скло, пряжки від захисних ременів і червоні квіти, прив'язані чорною стрічкою до сто-

ДОРОГА В ЧОРНОБИЛЬ

Далека подорож з Горіховим Другом під кометою Хейла-Боппа

Марія Федорівна КОВАЛЕНКО. На задньому плані - автопортрет сина - художника. с. Демидів.

вбура. Чим скінчилася ця автокатастрофа для водія і пасажирів - здогадатися неважко. Це дерево стало пам'ятником загиблим... (див. фото).

А на маленькому хуторці Микільському беру перше інтерв'ю в господарки оселі по вулиці Мічуріна, 2, О. А. Селюк (див. фото). Вона пенсіонерка. Працювала інспектором спецзв'язку на залізничних магістралях СРСР.

- Де вас, Ольго Архипівно, застала звістка про аварію на Чорнобильській АЕС?

- На городі. Копала землю під картоплю... Тоді до мене зайшли на хвилину водії автомашин попити води. Від них я й почула, що зірвався Чорнобиль.

- Що вам запам'яталося у ті дні насильніше?

- Гул автомашин. Вони як поїхали вночі з Києва, то я спочатку подумала, що почалася війна. Тоді ще не знала, що техніка йшла в Чорнобиль.

- Як ви вважаєте - потрібні атомні електростанції в Україні чи ні?

- Не потрібні. Он тільки один реактор зірвався, а скільки землі отруїв, скільки горя народив. А якщо, не дай Бог, вони всі вибух-

Ольга Архипівна СЕЛЮК.

Никифір Васильович КОВАЛЕНКО. На задньому плані його картина (перемальована із старої фотографії). "Переправа через р.Ірпінь". Сьогодні на тому місці КПП "Демидів". А два озера по обидві сторони дороги і є колишнім руслом р.Ірпінь.

нуть. Куди тоді людям з України діватися? Хай ці АЕС десь у тайзі будують...

Попивши ще раз холодної води з колодязя, я розпрощався з Ольгою Архипівною і знову вийшов на дорогу. Коли проходив через Нові Петрівці, то познайомився з жителем цього села, учасником ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС В. Т. Голубенком. (Пенсіонер. Колишній водій автомашини). Відповідаючи на моє останнє запитання щодо експлуатації АЕС в Україні, Вячеслав Трохимович сказав: "Якщо зупинити всі АЕС, як вимагав того, скажімо, депутат Яворіський, то нам при нинішній економічній ситуації доведеться повертатися в печерний вік. На мою думку, АЕС потрібні. Але їх треба проектувати, будувати і експлуатувати так, щоб вони не зривалися. Бо нам прийде кінець..."

Вже починало вечоріти, і мій співрозмовник, дізнавшись про мету моєї подорожі, запропонував зупинитися в нього на ніч, але я відмовився, бо мав намір зайти в гості у Старих Петрівцях до мого доброго знайомого - колишнього майора міліції Варченка, який теж працював свого часу в Чорнобильській зоні і там ми разом проїхали сотні кілометрів під час міліцейських рейдів...

Коли я відмовлявся від гостинної пропозиції мого співрозмовника, то ще не знав, яка халепа чекає мене попереду. А сталося ось що. Коли вже в темряві я розшукав у Старих Петрівцях на вулиці Заярській будинок колишнього майора міліції, то виявилось, що він разом з дружиною поїхав у Вишгород і мав повернутися звідти тільки завтра. Про це сказав його рідний брат, будинок якого стояв поруч з оселею Анатолія Олександровича. "Ну, а щодо ночівлі..." Чоловік помовчав, покашляв, почухав потилицю і сказав: "Нічим допомогти вам не можу. Зараз така обстановка, що й документам вірити не можна. А ж не в міліції працюю. Так що вибачайте..."

Після такої несподіванки мені здалося, що рюкзак на спині став ще важчим. Але я все-таки ще мав надію на те, що зупинитися на ніч у Старих Петрівцях мені допоможе голова місцевої сільської Ради (у мене, крім інших документів, був офіційний лист від газети "Вісник Чорнобиля" на адресу представників влади з проханням надати при потребі журналісту необхідну допомогу), але виявилось, що він лежить зараз у лікарні. Отже, треба сьогодні ще йти кілометрів шість-сім до Лютіжа. Може там вдасться переночувати в приміщенні рибінспекції, або на рятувальній станції. А якщо ні, то доведеться вийти за село і зупинитися в лісі. Без намета і спеціального

спорядження у таку холодну ніч там, ясна річ, буде не мед, але біля вогнища до ранку якось перебитися зможу...

Ось після цього складного відрізка шляху від Старих Петрівців до Лютіжа мій горіховий ціпок, який я вирізав у лісі перед початком подорожі, став для мене справжнім Горіховим Другом.

Став Другом тому, що коли мої очі засліплювали фари зустрічних автомобілів, він обмацував у темряві узбіччя дороги і заздалегідь сигналізував мені про каміння, за яке я міг зачепитися і впасти. Мій Горіховий Друг не раз допомагав мені втриматися на ногах, коли я спіткався і втрачав рівновагу. А біля одного будинку він став навіть охоронцем моїх штанив від злих собак, які несподівано вирішили випробувати в роботі свої гострі зуби.

Але як приємно після нічних пригод пити гарячий чай з черговим Лютізькою держрибінспекції Олександром Бондарем. Згадуючи на моє прохання ті квітневі й травневі події 1986 року, Олександр розповів про першу зустріч з евакуйованими в Лютіж жінками й дітьми з-під Чорнобиля. Про тривогу жителів села за своїх дітей. (Олександр теж відвіз на півроку після аварії свою дружину з немовлям до її сестри у Ростов). А про вплив Чорнобильської катастрофи на особисте життя і ставлення до атомної енергетики сказав так: "У кращий бік для мене вона нічого не змінила. Спочатку хотілося покинути цей край і їхати будь-куди. А тепер, хоч у Лютіжі й 4-та зона, я іншого місця не хочу. Погіршення свого здоров'я я не відчуваю, але мої діти трохи хворіють. Я сам родом з Житомирщини, а там, самі знаєте, які бідні завдала людям радіація. Проте вважаю, що АЕС все-таки повинні працювати в Україні, бо вони теж є в багатьох країнах світу. Але треба підтримувати їх високий рівень безпеки, бо ще одну таку аварію ми не витримаємо..."

А вранці від учорашніх неприємностей у мене не лишилося й сліду. За вікном рятувальної станції починався лагідний ранок, тихо плюскотили хвилі Київського моря. Поки Олександр готував сніданок, я записав спеціально для моїх колег-журналістів прес-агентства ЧАЕС "Правила поведінки на воді" (що треба робити, наприклад, коли запл-

Андрій ХМЕЛЕВСЬКИЙ.

лугається у водоростях), а потім, підкріпившись на дорогу, ми тепло розпрощалися, і з першими променями сонця я взяв курс на Демидів.

Не буду розповідати про «крутих» хлопців, які двічі зупиняли мене на автотрасі, але, дізнавшись про мій маршрут у Чорнобиль, все-таки не пограбували. А от спогадом про приємне знайомство з жителями села Демидів М. Ф. Коваленко (див. фото) мені хочеться поділитися.

Микола ХРІЄНКО.
Фотознімки автора, Василя П'ЯСЦЬКОГО та Миколи ПЕТРИЧЕНКА.